

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

GEOGRAFIA

KLASA V, VII - VIII

Rok szkolny 2018/2019

opracowanie: mgr Anna Romańska

I. PODSTAWY OPRACOWANIA PSO:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (z późn. zm.)

- Statut Szkoły
- Podstawa programowa
- Program nauczania geografii:
 - Program nauczania geografii dla szkoły podstawowej – Planeta Nowa Autorzy: Ewa Maria Tuz Barbara Dziedzic.

II. INFORMACJE WSTĘPNE

- Przedmiotowy System Oceniania opracowano w zgodzie z zapisami Statutu szkoły.
- W Przedmiotowym Systemie Oceniania zostały określone wymagania edukacyjne informujące o wiedzy, umiejętnościach, rodzajach aktywności ucznia podlegających ocenianiu oraz sposoby i częstotliwość sprawdzania poziomu ich osiągnięcia z uwzględnieniem zakresu wiedzy, umiejętności, aktywności.
- Podczas oceniania bieżącego poza oceną sumującą (stopień) nauczyciel może zastosować tzw. ocenę kształtującą w postaci informacji zwrotnej pisemnej lub ustnej przekazywanej uczniowi, której celem jest monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się, poprzez wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć. Informacje te mogą również pochodzić od innego ucznia - ocena koleżeńska lub być wynikiem samooceny. Nauczyciel każdorazowo informuje ucznia, które ze sposobów sprawdzania wiedzy i umiejętności w odniesieniu do treści kształcenia, będzie oceniał opisowo, a które sumująco (stosując stopień zgodny ze skalą przyjętą w szkole).
- Wiedzy, umiejętnościom i aktywnościom ucznia podlegającym ocenianiu nadano „wagę”, która ma wpływ na ustalanie ocen śródrocznych i końcoworocznych.
- O dostosowaniu wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia posiadającego:
 - orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;
 - orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania;
 - opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inna opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wskazującą na potrzebę takiego dostosowania;
 - nieposiadającego orzeczenia lub opinii, który jest objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole
 - stanowi odrębny dokument szkolny (arkusz form pomocy psychologiczno – pedagogicznej stosowanej w szkole). W przypadku uczniów z opinią Poradni Pedagogiczno- Psychologicznej podczas oceniania stosuje się zalecenia i wskazówki Poradni.

III. SZCZEGÓŁOWE CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA:

Uczeń:

Klasa V

- stosuje legendę mapy do odczytywania informacji oraz skalę mapy do obliczania odległości między wybranymi obiektami;
- rozpoznaje na mapie składniki krajobrazu Polski;
- czyta treść mapy Polski;
- czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do elementów środowiska geograficznego obserwowanych w terenie
- wskazuje na mapie położenie krain geograficznych Polski;
- przedstawia główne cechy krajobrazów Polski oraz wykazuje ich zróżnicowanie;

- rozpoznaje krajobrazy Polski w opisach oraz na filmach i ilustracjach;
- przedstawia podstawowe zależności między składnikami poznawanych krajobrazów;
- opisuje zajęcia, tradycje rodzinne i zwyczaje mieszkańców wybranych krain geograficznych Polski;
- opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Polski oraz wskazuje je na mapie;
- przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazach powstałe w wyniku działalności człowieka;
- dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania podczas zajęć realizowanych w terenie oraz proponuje zmiany w jego zagospodarowaniu;
- przyjmuje postawę szacunku wobec środowiska przyrodniczego i kulturowego Polski
- wskazuje na globusie i mapie świata: bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe;
- wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie świata oraz określa ich położenie względem równika i południka zerowego;
- wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych
- wskazuje na mapie położenie poznawanych typów krajobrazów;
- odczytuje wartość i opisuje przebieg temperatury powietrza oraz rozkład opadów atmosferycznych na podstawie klimatogramów i map klimatycznych;
- przedstawia główne cechy i porównuje poznawane krajobrazy świata oraz rozpoznaje je w opisach, na filmach i ilustracjach;
- rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla poznawanych krajobrazów;
- prezentuje niektóre przykłady budownictwa, sposobów gospodarowania, głównych zajęć mieszkańców poznawanych obszarów;
- identyfikuje współzależności między składnikami poznawanych krajobrazów i warunkami życia człowieka;
- ustala zależności między położeniem wybranych krajobrazów na kuli ziemskiej, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazów

Klasa VII

- określa położenie fizycznogeograficzne i polityczne Polski, wskazuje na mapie przebieg jej granic (w tym morskich wód wewnętrznych);
- odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy;
- na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje skrajne punkty Polski i Europy oraz wyjaśnia konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej ich obszarów;
- podaje nazwy województw i ich stolic oraz wskazuje je na mapie;
- przedstawia wpływ ruchów górotwórczych i zlodowaceń w Europie na ukształtowanie powierzchni Polski;
- prezentuje główne czynniki kształtujące klimat Polski;
- charakteryzuje elementy klimatu Polski oraz długość okresu wegetacyjnego;
- wyjaśnia wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę;
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze Morza Bałtyckiego oraz przyczyny degradacji jego wód;
- opisuje walory przyrodnicze Wisły i Odry, charakteryzuje systemy rzeczne obu tych rzek oraz porównuje je z wybranymi systemami rzecznyymi w Europie;
- wyróżnia najważniejsze cechy gleby brunatnej, biellicowej, czarnoziemiu, mady i rędziny, wskazuje ich rozmieszczenie na mapie Polski oraz ocenia przydatność rolniczą;
- rozróżnia rodzaje lasów w Polsce (na podstawie filmu, ilustracji lub w terenie) oraz wyjaśnia zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika lesistości Polski;
- wymienia formy ochrony przyrody w Polsce, wskazuje na mapie parki narodowe oraz podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących na obszarze własnego regionu;
- podaje argumenty za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego;
- wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych surowców mineralnych Polski oraz omawia ich znaczenie gospodarcze;
- przyjmuje postawę współodpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego Polski
- wyjaśnia zróżnicowanie gęstości zaludnienia na obszarze Polski na podstawie map tematycznych;
- analizuje zmiany liczby ludności Polski i Europy po 1945 r na podstawie danych statystycznych;
- charakteryzuje struktury płci i wieku ludności Polski na podstawie piramidy płci i wieku;
- porównuje zmiany w przyroście naturalnym i rzeczywistym ludności w Polsce i wybranych krajach Europy;
- formułuje hipotezy dotyczące przyczyn i skutków migracji zagranicznych w Polsce;
- porównuje i wyjaśnia zróżnicowanie narodowościowe, etniczne i wyznaniowe ludności Polski i wybranych państw europejskich;
- wykazuje znaczenie poszczególnych sektorów gospodarki w rozwoju kraju oraz określa różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce i w wybranych państwach europejskich;
- porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich oraz określa jego przyczyny i skutki w Polsce;
- analizuje poziom urbanizacji w Polsce i Europie, rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce oraz identyfikuje przyczyny rozwoju największych polskich miast;
- opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce;
- przedstawia przestrzenne zróżnicowanie głównych upraw i chowu zwierząt w Polsce oraz ich znaczenie gospodarcze;

- wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski;
- podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce oraz ocenia znaczenie transportu i łączności dla jakości życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego naszego kraju;
- ocenia możliwości rozwoju gospodarki morskiej w Polsce;
- charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski oraz wybrane obiekty z Listy Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości położone w Polsce, dokonując refleksji nad ich wartością;
- podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno- gospodarczego oraz sukcesów polskich przedsiębiorstw na arenie międzynarodowej;
- jest świadomy tego, że może mieć w przyszłości wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy i kulturowy Polski
- analizuje i porównuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej oraz określa wpływ zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi na przykładzie Dolnego Śląska i Małopolski;
- analizuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające lub ograniczające produkcję energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki na przykładzie województw pomorskiego i łódzkiego;
- identyfikuje związki między rozwojem dużych miast a zmianami w strefach podmiejskich w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenu, stylu zabudowy oraz struktury ludności na przykładzie obszarów metropolitalnych Warszawy i Krakowa;
- wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu na obszarach wiejskich na przykładach wybranych gmin województw zachodniopomorskiego i podlaskiego;
- wykazuje wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1989 r na zmiany struktury zatrudnienia na przykładzie konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej;
- identyfikuje związki między przebiegiem autostrad i dróg ekspresowych a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych, centrów logistycznych i handlowych w obszarze metropolitalnym Wrocławia oraz między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta;
- określa wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach
- wskazuje położenie swojego regionu geograficznego na mapie Polski;
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych;
- rozpoznaje skały występujące we własnym regionie;
- prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności i gospodarki regionu na podstawie wyszukanych danych statystycznych i map tematycznych;
- przedstawia w dowolnej formie (np prezentacji multimedialnej, plakatu, filmu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory regionu;
- projektuje trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie na podstawie wyszukanych źródeł informacji oraz w miarę możliwości przeprowadza ją w terenie;
- wykazuje zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu;
- dyskutuje na temat form współpracy między własnym regionem a partnerskimi regionami zagranicznymi
- określa obszar utożsamiany z własną „małą ojczyzną” jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym (np gmina–miasto, wieś, dzielnica dużego miasta lub układ lokalny o nieokreślonych granicach administracyjnych);

- rozpoznaje w terenie główne obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności „małej ojczyzny”;
- przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, filmu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność „małej ojczyzny” jako miejsca zamieszkania i działalności gospodarczej na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach;
- projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych, działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności;
- identyfikuje się z „małą ojczyzną” i czuje się współodpowiedzialny za kształtowanie ładu przestrzennego i jej rozwój

Klasa VIII

- wykazuje na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych, że Azja jest obszarem wielkich geograficznych kontrastów;
- identyfikuje związki między przebiegiem granic płyt litosfery a występowaniem rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami oraz na ich podstawie formułuje twierdzenia o zaobserwowanych prawidłowościach w ich rozmieszczeniu;
- dyskutuje na temat sposobów zapobiegania tragicznym skutkom trzęsień ziemi i tsunami;
- wykazuje związek między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej;
- ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii;
- korzystając z mapy, wyjaśnia zróżnicowanie gęstości zaludnienia na obszarze Chin;
- przedstawia kierunki rozwoju gospodarczego Chin oraz ocenia ich znaczenie w gospodarce światowej;
- określa możliwości rozwoju gospodarczego Indii oraz przedstawia kontrasty społeczne w tym kraju;
- charakteryzuje region Bliskiego Wschodu pod względem cech kulturowych oraz zasobów ropy naftowej i poziomu rozwoju gospodarczego;
- wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie, identyfikuje ich główne przyczyny i skutki;
- wykazuje postawy ciekawości i poszanowania innych kultur i religii
- opisuje i wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej, wykazując jej związek z rozmieszczeniem opadów;
- wyjaśnia na podstawie map tematycznych istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce;
- wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu oraz przyczyny procesu pustynnienia;
- określa związki między walorami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii;
- przedstawia cechy i ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej;
- identyfikuje na podstawie tekstów źródłowych przyczyny i skutki niedożywienia ludności Afryki na przykładzie Etiopii;
- określa rolę tradycyjnych i nowoczesnych działów gospodarki w rozwoju wybranych krajów Afryki;
- przełamuje stereotypy w postrzeganiu Afryki
- ustala prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Południowej na podstawie map tematycznych;
- wykazuje zależności między ukształtowaniem powierzchni, cyrkulacją powietrza, odległością od morza, prądami morskimi a przebiegiem północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie;
- identyfikuje skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce Północnej;
- identyfikuje konflikt interesów między gospodarczym wykorzystaniem Amazonii a ekologicznymi skutkami jej wylesiania;
- ocenia sytuację rdzennej ludności oraz wyjaśnia przyczyny zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej lub Południowej;

- określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej oraz wyjaśnia przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej;
- na przykładzie Doliny Krzemowej wyjaśnia przyczyny rozwoju technopolii oraz jej znaczenie w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy;
- korzystając z danych statystycznych, określa rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej;
- wyjaśnia przyczyny i ocenia zjawisko marnowania się ogromnych ilości pożywienia na przykładzie Stanów Zjednoczonych
- przedstawia specyfikę środowiska przyrodniczego Australii i Oceanii;
- identyfikuje prawidłowości w rozmieszczeniu ludności i główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych
- charakteryzuje położenie i środowisko przyrodnicze Antarktydy oraz wyjaśnia konieczność zachowania jej statusu określonego Traktatem Antarktycznym;
- przedstawia cele badań aktualnie prowadzonych w Arktyce i Antarktyce oraz prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych;
- opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej

IV. OBSZARY AKTYWNOŚCI:

Na lekcjach geografii oceniane są następujące obszary aktywności ucznia:

1. Wiedza geograficzna

- Opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów.
- Poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników.
- Poznanie głównych cech środowiska geograficznego Polski, własnego regionu oraz najbliższego otoczenia – „małej ojczyzny”, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata.
- Poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz dostrzeganie potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.
- Rozumienie zróżnicowania przyrodniczego, społeczno–gospodarczego i kulturowego świata.
- Identyfikowanie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno–gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.
- Określanie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka.
- Integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną.

2. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce.

- Prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie pozyskanych danych i formułowanie wniosków na ich podstawie.

- Korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, diagramów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych.
- Interpretowanie map różnej treści.
- Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień.
- Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.
- Stawianie pytań, formułowanie hipotez oraz proponowanie rozwiązań problemów dotyczących środowiska geograficznego.
- Podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i społecznych.
- Rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej.
- Podejmowanie konstruktywnej współpracy i rozwijanie umiejętności komunikowania się z innymi.
- Wykorzystywanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

Podczas oceniania umiejętności i wiedzy ucznia uwzględnia się:

- przygotowanie do lekcji
- aktywność podczas pracy na lekcjach
- zaangażowanie w realizację zadań
- wykorzystanie posiadanej wiedzy w praktycznym działaniu
- znajomość terminologii geograficznej
- umiejętność zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnej do poszerzania wiedzy i umiejętności

V. POZIOM WYMAGAŃ:

Klasa V

Wymagania konieczne:

- wyjaśnienia znaczenie terminów: mapa, skala, legenda mapy
- wymienia elementy mapy
- wyjaśnienia znaczenie terminów: wysokość bezwzględna, wysokość względna

- odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej
- podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych
- wymienia różne rodzaje map
- odczytuje informacje z planu miasta
- wyjaśnia znaczenie terminu krajobraz
- wymienia składniki krajobrazu
- wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy
- wymienia pasy rzeźby terenu Polski
- wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie
- wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego
- wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim
- wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego
- wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie
- odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim
- wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką
- wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką
- wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej
- podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy
- określa położenie Warszawy na mapie Polski
- wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy
- wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską
- wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej
- wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską
- wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej
- określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej
- podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej
- określa na podstawie mapy położenie Tatr
- wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie
- wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180o, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe
- wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie
- wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych
- wyjaśnia znaczenie terminu pogoda
- wymienia składniki pogody
- wyjaśnia znaczenie terminu klimat

- wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi
- wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi
- wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej
- podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji
- rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych
- wyjaśnia znaczenie terminów: sawanna, step
- wskazuje na mapie strefy sawann i stepów
- wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów
- wyjaśnia znaczenie terminu pustynia
- wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych
- rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych
- wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich
- wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym
- rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej
- wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej
- wyjaśnia znaczenie terminów: tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina
- wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry
- rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry
- wskazuje na mapie Himalaje
- wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt

Wymagania podstawowe:

- odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie
- stosuje legendę mapy do odczytania informacji
- odczytuje skalę mapy
- rozróżnia rodzaje skali
- oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy
- odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej
- wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta
- podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym
- określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski
- przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji
- omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego
- wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego

- przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej
- wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej
- opisuje cechy krajobrazu wielkomięjskiego
- wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej
- przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej
- omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji
- wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr
- wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego
- omawia cechy pogody w górach
- wymienia atrakcje turystyczne Tatr
- wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna
- wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie
- porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów
- wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych
- wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem
- odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu
- wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej
- omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych
- omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej
- wyjaśnia znaczenie terminów: preria, pampa
- omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów
- opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych
- wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego
- wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego
- wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry
- wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje
- charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach
- opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach

Wymagania rozszerzające:

- rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe
- rysuje podziałkę liniową

- wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę
- oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej
- wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa
- wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim
- wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową
- przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie
- charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce
- opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu
- opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz
- przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim
- opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego
- przedstawia wpływ łądολου na krajobraz pojezierzy
- omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej
- przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy
- omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej
- charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej
- omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych
- charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej
- charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej
- opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach
- opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala
- podaje przyczyny odkryć geograficznych
- wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo
- opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba
- wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza
- wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów
- porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym
- wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych
- przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej
- charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego
- charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów
- omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych
- omawia rzeźbę terenu pustyń gorących
- omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego
- charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry

- charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach

Wymagania dopełniające:

- dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych
- przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową
- oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej
- oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej
- oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej
- rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu
- rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej
- omawia zastosowanie map cyfrowych
- podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta
- dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ład i estetyki zagospodarowania
- porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach
- wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne
- wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim
- charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej
- opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy
- omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki
- opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej
- opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej
- charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd
- przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich
- opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr
- określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej
- opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.
- oblicza średnią roczną temperaturę powietrza
- oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku
- oblicza roczną sumę opadów
- prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych

- porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów
- omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych
- prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej
- porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry
- analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności

Wymagania wykraczające:

- posługuje się planem miasta w terenie
- podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści
- analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski
- czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego
- projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
- proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy
- prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły
- przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego
- przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy
- analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej
- planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie
- przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka
- analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej
- przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd
- wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
- oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach
- przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
- przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych
- omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi
- porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt
- analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu
- przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych
- opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej
- porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach

Klasa VII

Wymagania konieczne:

- podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje całkowitą i administracyjną powierzchnię Polski
- wskazuje na mapie geometryczny środek Polski
- wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie
- podaje długość granic z sąsiadującymi państwami
- wyjaśnia znaczenie terminu geologia
- wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów plejstocen i holocen
- wyjaśnia znaczenie terminów krajobraz polodowcowy i rzeźba glacialna
- wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski
- wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie
- wymienia główne rodzaje skał
- wyjaśnia znaczenie terminów: pogoda, klimat, ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny
- wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego
- wymienia elementy klimatu
- wyjaśnia znaczenie terminu średnia dobowa wartość temperatury powietrza
- wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce
- wymienia rodzaje wiatrów
- wyjaśnia znaczenie terminu przepływ
- wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski
- określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego
- podaje główne cechy fizyczne Bałtyku
- wymienia typy gleb w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminu lesistość
- wymienia różne rodzaje lasów w Polsce
- wymienia formy ochrony przyrody w Polsce
- wskazuje na mapie Polski parki narodowe
- wskazuje na mapie politycznej Europy największe i najmniejsze państwa Europy
- wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice
- wyjaśnia znaczenie terminów: demografia, przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów
- wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia

- odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych
- wyjaśnia znaczenie terminu wskaźnik gęstości zaludnienia
- wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego
- wyjaśnia różnicę między emigracją a imigracją
- odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski
- wymienia główne skupiska Polonii
- wyjaśnia znaczenie terminu migracje wewnętrzne
- wymienia przyczyny migracji wewnętrznych
- wymienia mniejszości narodowe w Polsce
- wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe
- wyjaśnia znaczenie terminów: struktura zatrudnienia, struktura wykształcenia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo
- odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki
- odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie
- wyjaśnia znaczenie terminów: urbanizacja, wskaźnik urbanizacji
- odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy
- wyjaśnia znaczenie terminu miasto
- wymienia największe miasta i wskazuje je na mapie Polski
- wymienia funkcje miast
- wymienia funkcje rolnictwa
- wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce
- wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: plon, zbiór
- wymienia główne uprawy w Polsce
- wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce
- wyjaśnia znaczenie terminów: hodowla, pogłowie
- wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce
- wskazuje na mapie obszary hodowli zwierząt gospodarskich
- dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy
- wymienia funkcje przemysłu
- wymienia źródła energii
- wymienia typy elektrowni
- wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce
- wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie
- podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce

- wyjaśnia znaczenie terminu komunikacja
- wyróżnia rodzaje transportu w Polsce
- wskazuje na mapie Polski porty handlowe, śródlądowe oraz lotnicze
- wyróżnia rodzaje łączności
- wyjaśnia znaczenie terminów: turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna
- dokonuje podziału turystyki
- wymienia i wskazuje na mapie regiony turystyczne Polski
- wyjaśnia znaczenie terminów: eksport, import, bilans handlu zagranicznego
- wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski
- wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego
- podaje przyczyny kwaśnych opadów
- wyjaśnia znaczenie terminów: powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, terasa zalewowa, sztuczny zbiornik wodny
- wymienia przyczyny powodzi w Polsce
- wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim
- wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich
- wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast
- wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej
- wyjaśnia znaczenie terminów: centra logistyczne, spedycja
- wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski
- wyjaśnia znaczenie terminu region
- wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski
- wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony
- wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu
- wyjaśnia znaczenie terminu mała ojczyzna
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny
- przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie
- wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny

Wymagania podstawowe:

- omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy
- odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy
- wskazuje na mapie przebieg granic Polski
- omawia proces powstawania gór

- wymienia na podstawie mapy geologicznej ruchy górotwórcze w Europie i w Polsce
- wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce
- omawia zlodowacenia na obszarze Polski
- opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe
- porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy
- dokonuje podziału surowców mineralnych
- podaje cechy przejściowości klimatu Polski
- podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej
- opisuje wody Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata
- opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku
- opisuje charakterystyczne typy gleb w Polsce
- przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski
- omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski
- omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce
- podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu
- charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce
- szereguje województwa pod względem powierzchni od największego do najmniejszego
- prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej
- omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2016
- omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce
- omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Europie i w Polsce
- omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce
- wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce
- określa kierunki napływu imigrantów do Polski
- podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce
- charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce
- podaje przyczyny bezrobocia w Polsce
- porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych
- wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady
- podaje różnicę między aglomeracją monocentryczną a policentryczną
- podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce
- podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce
- opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce

- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce
- przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw
- wskazuje rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce
- przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce
- wymienia czynniki lokalizacji hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce
- omawia cechy polskiego przemysłu
- wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski
- lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłone, wodne i niekonwencjonalne
- opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych
- opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w portach morskich Polski
- omawia zróżnicowanie usług w Polsce
- omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce
- omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych i autostrad w Polsce
- omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce
- omawia na podstawie danych statystycznych morską flotę transportową w Polsce
- omawia czynniki rozwoju turystyki
- wymienia i wskazuje na mapie polskie obiekty, znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa UNESCO
- omawia strukturę towarową handlu międzynarodowego
- omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła
- opisuje zjawisko powodzi
- wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią
- wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych
- podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim
- omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich
- wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności
- omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 r. i po nim
- omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych
- wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych
- rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania
- wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych
- określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym
- rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności

Wymagania rozszerzające:

- oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski
- charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy
- opisuje cechy różnych typów genetycznych gór
- charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski
- omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski
- opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej
- omawia warunki klimatyczne w Europie
- charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce
- odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkości opadów atmosferycznych z klimatogramów
- wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry
- opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry
- wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych
- omawia funkcje lasów
- omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce
- ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego
- omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w.
- oblicza współczynnik przyrostu naturalnego
- podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce
- omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce
- porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych
- oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski
- opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce
- opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce
- porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy
- omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce
- porównuje strukturę narodowościową ludności Polski z analogicznymi strukturami ludności w wybranych państwach europejskich
- określa na podstawie danych statystycznych różnicę w strukturze zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach
- porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich
- analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy
- analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce
- charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce
- omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce

- przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno- -gospodarczym kraju
- omawia regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce
- przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę hodowli w Polsce
- przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia przemysłu w Polsce
- prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy
- opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich
- opisuje strukturę połowów ryb w Polsce
- przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju
- charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków
- omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski
- podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski
- charakteryzuje obiekty znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa UNESCO
- charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski
- przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce
- charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska
- wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych
- wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce
- określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników
- wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim
- omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy
- wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności
- analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego
- omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 r.
- wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach
- wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych
- wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski
- wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie
- analizuje genezę rzeźby powierzchni swojego regionu
- prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu
- prezentuje główne cechy gospodarki regionu
- opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny
- omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł

Wymagania dopełniające:

- rozróżnia konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego oraz geopolitycznego Polski
- opisuje jednostki geologiczne Polski i podaje ich charakterystyczne cechy
- określa na podstawie mapy geologicznej obszary poszczególnych fałdowań na terenie Europy i Polski
- opisuje mechanizm powstawania lodowców
- wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski
- przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski
- rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski
- podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce
- opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski
- opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce
- omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku
- opisuje typy zbiorowisk leśnych w Polsce
- opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski
- ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska
- omawia zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym Polski po 1 stycznia 1999 r.
- omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy
- omawia strukturę płci i wieku ludności Polski na tle struktur wybranych państw europejskich na podstawie piramidy płci i wieku
- omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski
- oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego Polsce
- charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce
- omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce
- przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy
- omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach
- omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji
- charakteryzuje przemiany współczesnych miast
- omawia problemy mieszkańców dużych miast
- analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych
- omawia przemiany współczesnych miast
- omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce
- charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce
- porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy
- porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy

- omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej
- analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce
- określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
- omawia problemy przemysłu stoczniowego w Polsce
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce
- określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski
- prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego
- określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy
- ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski
- ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki
- analizuje na podstawie mapy tematycznej stan zanieczyszczeń wód śródlądowych
- omawia skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego
- analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej
- omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki
- wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii
- analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem
- omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy
- określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy
- wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich
- opisuje zmiany, jakie zaszły w strukturze produkcji po 1989 r. w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej
- omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki
- analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie
- określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach

Wymagania wykraczające:

- wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy
- wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski
- wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski
- opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze
- wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę
- ocenia znaczenie gospodarcze rzek Polski

- analizuje główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego
- ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce
- podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego
- planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski
- analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego
- analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Europie i w Polsce
- ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie
- omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce
- analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
- przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej
- dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 r. i wyjaśnia ich przyczyny
- przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
- ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy
- omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski
- podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej
- ustala na podstawie dostępnych źródeł, jakie regiony w Polsce cechują się największym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego
- określa na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy teras zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce
- analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki
- identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, stylu zabudowy oraz strukturze demograficznej w strefach podmiejskich
- ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich
- wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 r. na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju
- identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju
- identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta
- podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej
- projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie
- wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego
- planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie

- projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności

Klasa VIII

Wymagania konieczne:

- wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji
- wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji
- wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej
- wymienia największe rzeki Azji
- wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej
- wyjaśnia znaczenie terminu wulkanizm
- odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji
- wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku
- wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji
- wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej
- określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia cechy środowiska naturalnego Japonii
- wymienia główne uprawy w Japonii
- określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach
- wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej
- określa położenie geograficzne Indii
- porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę
- wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie terminu slumsy
- wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania
- wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania
- określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu
- wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej
- wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
- określa położenie matematyczno--geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej

- wymienia strefy klimatyczne Afryki
- wymienia największe rzeki i jeziora Afryki
- wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce
- wymienia główne uprawy w Afryce
- wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej
- wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki
- wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki
- określa położenie geograficzne Etiopii
- wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem
- wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem
- określa położenie geograficzne Kenii
- wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii
- określa położenie geograficzne Ameryki
- wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową
- wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie terminów: tornado, cyklon tropikalny
- wskazuje na mapie Aleję Tornad
- wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku
- określa położenie geograficzne Amazonii
- omawia florę i faunę lasów równikowych
- podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu
- wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę
- wyjaśnia znaczenie terminów: urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja, megalopolis
- wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie
- wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie
- przedstawia położenie geograficzne Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia główne uprawy na terenie Kanady
- wskazuje zasięg występowania głównych upraw w Kanadzie na mapie gospodarczej
- określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych
- wyjaśnia znaczenie terminów: produkt światowy brutto, technopolia
- wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych
- wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych
- określa położenie geograficzne Australii i Oceanii
- wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy
- wyjaśnia znaczenie terminu basen artezyjski

- wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii
- przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych
- wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie
- określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych
- wyjaśnia znaczenie terminów: góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe, nunataki
- wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki
- wymienia surowce mineralne na obszarach Arktyki i Antarktyki
- wskazuje na mapie Antarktydy położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego

Wymagania podstawowe:

- opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata
- charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji
- przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji
- omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji
- omawia strefy roślinne Azji
- omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji
- wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy
- wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa
- wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii
- omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia warunki naturalne rozwoju rolnictwa w Japonii
- przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych
- określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej
- omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach
- przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia
- omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach
- omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego
- podaje przyczyny powstawania slumsów w Indiach
- omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej
- charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową
- omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu
- omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej

- przedstawia cele organizacji OPEC
- omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki
- wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów
- charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki
- omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce
- charakteryzuje znaczenie hodowli zwierząt w krajach Afryki
- przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia przemysł wydobywczy w Afryce
- wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej
- analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu
- przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych
- wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej
- podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki
- wymienia strefy klimatyczne Ameryki
- omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych
- podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się
- podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii
- omawia cechy klimatu Amazonii
- podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki
- przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej
- analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej
- przedstawia cechy położenia geograficznego Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- omawia ukształtowanie powierzchni Kanady
- przedstawia czynniki wpływające na klimat Kanady
- omawia strukturę użytkowania ziemi w Kanadzie na podstawie wykresu
- opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych
- wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej
- omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii
- wymienia strefy klimatyczne w Australii
- charakteryzuje wody powierzchniowe Australii
- omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii
- omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej
- wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych

- charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki
- wymienia zagrożenia środowiska naturalnego obszarów polarnych

Wymagania rozszerzające:

- omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej
- omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji
- charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej
- omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji
- omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych
- wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji
- opisuje przebieg trzęsienia ziemi
- omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji
- opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii
- omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii
- omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii
- omawia cechy gospodarki Chin
- analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych
- charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin
- przedstawia problemy demograficzne Indii
- omawia system kastowy w Indiach
- przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji
- analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu
- charakteryzuje przemysł przetwórczy Indii
- omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie
- omawia wpływ religii na życie muzułmanów
- przedstawia znaczenie przemysłu naftowego w krajach Bliskiego Wschodu
- omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki
- omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej
- omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu
- omawia gospodarkę w strefie Sahelu
- omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych
- przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki
- omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce

- omawia przyczyny niedożywienia ludności w Etiopii
- opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Etiopii
- wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO
- opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji
- charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki
- omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki
- porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce
- charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych
- podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii
- opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii
- omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki
- omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu
- omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł
- podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie
- podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej
- przedstawia zasięg występowania lasów w Kanadzie na podstawie mapy tematycznej
- przedstawia miejsce Kanady w światowym eksporcie wybranych produktów rolnych na podstawie wykresu
- omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych
- omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych
- wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów
- omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej
- omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii
- charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii
- omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych
- przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii
- opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych
- charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia
- opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej

Wymagania dopełniające:

- analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki
- omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych
- przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi

- omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu
- omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej
- wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii
- analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii
- charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej
- uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie
- przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin
- omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach
- charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju
- omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu
- omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych
- wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej
- omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu
- omawia typy rolnictwa w Afryce
- przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce
- omawia skutki niedożywienia ludności w Etiopii
- omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce
- omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki
- wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce
- omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce
- przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce
- omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii
- podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii
- przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce
- przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce
- określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej
- omawia czynniki wpływające na przebieg północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie
- opisuje cechy gospodarstw wielkoobszarowych na terenie Kanady
- charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych
- omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych
- omawia przyczyny marnowania żywności na przykładzie Stanów Zjednoczonych
- wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat
- omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii

- wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów
- omawia znaczenie przemysłów przetwórczego i zaawansowanych technologii w rozwoju Australii
- porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki
- wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową
- prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych
- wyjaśnia status prawny Antarktydy

Wymagania wykraczające:

- wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów
- udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych
- omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami
- ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych
- wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji
- wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej
- ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii
- omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową
- opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny
- analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
- wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce
- wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu
- ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej
- przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim
- przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki na przykładzie Etiopii
- określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii
- przedstawia argumenty pomagające przełamywać stereotypy na temat Afryki
- ustala prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map tematycznych
- przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji
- przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii
- omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej
- opisuje problemy ludności mieszkających w slumsach na podstawie materiałów źródłowych
- wykazuje zależność między ukształtowaniem powierzchni, cyrkulacją powietrza, odległością od morza, prądami morskimi a przebiegiem północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie

- omawia cechy charakterystyczne gospodarki Kanady z uwzględnieniem surowców mineralnych, rozwoju przemysłu i handlu
- ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych
- ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
- wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii
- wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii
- określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych
- omawia zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych
- charakteryzuje cele oraz zakres badań prowadzonych w Arktyce i w Antarktyce na podstawie na podstawie dostępnych źródeł
- omawia wkład Polaków w badania obszarów polarnych na podstawie dostępnych źródeł

VI. METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH:

1. Sprawdzian:

- obejmuje najczęściej zakres materiału z nie więcej niż jednego działu. W przypadku dłuższych działów nauczyciel może podzielić materiał na 2 części. Dopuszcza się też łączenie treści z dwóch działów, jeśli przynajmniej jeden z nich obejmuje nie więcej niż 3 jednostki lekcyjne.
- jest zapowiedziany co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem, a uczniowie znają zakres materiału konieczny do zaliczenia sprawdzianu
- każda otrzymana ocena może być poprawiona w ustalonym z nauczycielem terminie
- uczniowie i rodzice mają prawo wglądu do sprawdzianu bezpośrednio u nauczyciela (uczniowie podczas lekcji, rodzice w umówionym terminie)

2. Kartkówka:

- sprawdza wiadomości z bieżących tematów
- nie musi być zapowiadana
- każda otrzymana ocena może być poprawiona w ustalonym z nauczycielem terminie w formie pisemnej lub ustnej
- uczniowie i rodzice mają prawo wglądu do kartkówki bezpośrednio u nauczyciela (uczniowie podczas lekcji, rodzice w umówionym terminie)

3. Praca domowa:

- sprawdza wiadomości i umiejętności z bieżących tematów
- zadawana jest z lekcji na lekcję
- niewykonanie pracy domowej wpływa na ocenę z zachowania (stosunek do obowiązków szkolnych). Praca domowa (na ocenę) musi być niezwłocznie uzupełniona i oddana nauczycielowi do sprawdzenia.

4. Praca z mapą:

- Sprawdza umiejętność odczytywania i analizowania danych odczytanych z różnych rodzajów map

- Zakres treści zwiększa się wraz z kolejnością wprowadzanego materiału
- Sprawdzanie umiejętności może mieć charakter ustny lub pisemny

5. Praca na lekcji:

- sprawdza wiadomości i umiejętności z bieżących tematów
- uczeń wykonuje zadanie podczas lekcji wg ustalonych wytycznych
- praca może mieć charakter indywidualny lub grupowy

6. Odpowiedź ustna:

- sprawdza wiedzę i umiejętności z bieżących tematów (z nie więcej niż 1 działu tematycznego)

7. Portfolio:

- uczeń systematycznie zbiera w specjalnie przygotowanej do tego teczce interesujące go materiały o treści geograficznej. Tworzy notatki, rysunki, schematy na podstawie różnych źródeł informacji, w tym czasopism, filmów, albumów, zasobów Internetu.
- teczkę uczeń uzupełnia o nowe materiały przynajmniej raz w miesiącu
- ocena wystawiana jest raz w półroczu

8. Projekt edukacyjny:

- ma charakter długoterminowy
- projekty muszą być wykonywane grupowo
- do realizacji projektów uczniowie mogą wykorzystać dowolne materiały i narzędzia, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych technik multimedialnych

VII. OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA:

	Forma sprawdzenia:	Kryteria:	Częstotliwość sprawdzania:	Waga:
PRACE PISEMNE	Sprawdzian	<ul style="list-style-type: none"> • punktacja, a co za tym idzie ocena uzależniona jest od kryteriów opracowywanych konkretnie do przeprowadzanego sprawdzianu zgodnych z WZO 	Po każdym dziale tematycznym (<i>w przypadku dłuższych działów nauczyciel może podzielić materiał na 2 części</i>)	6
	Kartkówka	<ul style="list-style-type: none"> • punktacja, a co za tym idzie ocena uzależniona jest od kryteriów opracowywanych konkretnie do przeprowadzanej kartkówki zgodnych z WZO 	Nie więcej niż 2 x w każdym dziale tematycznym	5

	Praca domowa	<ul style="list-style-type: none"> • poprawność wykonania • estetyka wykonania • stosowanie terminologii przyrodniczej • selekcja materiału źródłowego • terminowość 	2 - 3 razy w półroczu	2
ZADANIA PRAKTYCZNE	Praca z mapą	<ul style="list-style-type: none"> • poprawność odpowiedzi • wnioskowanie na podstawie odczytanych z mapy informacji 	co najmniej 1 raz w półroczu	4
	Praca na lekcji	<ul style="list-style-type: none"> • zgodność z tematem • poprawność wykonania zadania • zastosowanie terminologii przyrodniczej w wypowiedziach ustnych i pisemnych • trafność doboru argumentów • umiejętność rozwinięcia tematu 	1 - 2 razy w półroczu	3
	Projekt edukacyjny	<ul style="list-style-type: none"> • oryginalność i pomysłowość wykonania • wykorzystanie technik multimedialnych • terminowość wykonania • ogólne wrażenie estetyczne • współpraca i podział zadań • zgodność z tematem • sposób prezentacji wyników pracy 	1 raz w roku	3 - 4
	Portfolio	<ul style="list-style-type: none"> • poprawność merytoryczna zawartych materiałów • podane źródło informacji • estetyka wykonania • systematyczność zbierania informacji 	1 raz w półroczu (klasy 7 – 8)	2
	Odpowiedź ustna	<ul style="list-style-type: none"> • poprawność odpowiedzi • stosowanie terminologii przyrodniczej • umiejętność rozwinięcia tematu 	1 raz w semestrze	3

VIII. SZCZEGÓŁOWE WYMAGANIA EDUKACYJNE:

1 niedostateczny	2 dopuszczający	3 dostateczny	4 dobry	5 Bardzo dobry	6 celujący
Sprawdzian/ Kartkówka					
Punktacja, a co za tym idzie ocena, uzależniona jest od kryteriów opracowywanych konkretnie do przeprowadzanego sprawdzianu lub kartkówki zgodnych z WZO					
Praca domowa					
<ul style="list-style-type: none"> • niewykonanie pracy domowej odnotowuje się jako nieprzygotowanie do lekcji. Przekroczenie limitu 3 nieprzygotowań w semestrze skutkuje każdorazowo notatką w zeszycie uwag i wpływa na ocenę z zachowania. • Praca domowa (na ocenę) musi być niezwłocznie uzupełniona i oddana 	<ul style="list-style-type: none"> • przewaga błędów merytorycznych • duże zastrzeżenia do estetyki 	<ul style="list-style-type: none"> • liczne błędy merytoryczne • zaburzona estetyka pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • nieliczne błędy merytoryczne lub praca wykonana poprawnie odtwórczo • drobne niedociągnięcia estetyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • brak błędów merytorycznych lub praca wykonana poprawnie odtwórczo • wykonana starannie i czytelnie 	<ul style="list-style-type: none"> • widoczne wykorzystanie nietypowych źródeł i materiałów • niezwykle dopracowana strona estetyczna

nauczycielowi do sprawdzenia.					
Praca z mapą					
<ul style="list-style-type: none"> uczeń nie wskazuje poprawnie miejsc na mapie lub nie odczytuje i analizuje danych zebranych z mapy. 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń podczas odczytywania i przetwarzania danych z mapy popełnia błędy, które koryguje korzystając z pomocy nauczyciela lub kolegów. 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie odczytuje dane z mapy, ma problemy z analizą treści 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie odczytuje dane z mapy, przy przetwarzaniu i analizowaniu treści sporadycznie korzysta z pomocy nauczyciela lub kolegów 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie odczytuje, przetwarza i analizuje dane z mapy 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń odczytuje, przetwarza i analizuje dane wykraczające poza podane przez nauczyciela, bezbłędnie radzi sobie również na mapach konturowych.
Praca na lekcji					
<ul style="list-style-type: none"> praca jest niezgodna z tematem praca nie została oddana w terminie 	<ul style="list-style-type: none"> w pracy przeważają błędy merytoryczne w przeważającej części wykonana jest z pomocą nauczyciela istnieją duże zastrzeżenia do estetyki pracy wykonana praca nie została ukończona w wyznaczonym terminie 	<ul style="list-style-type: none"> praca zawiera błędy praca wykonana z pomocą nauczyciela lub kolegi (kolegów z innej grupy) istnieją zastrzeżenia do estetyki praca jest niekompletna 	<ul style="list-style-type: none"> praca w większości wykonana jest poprawnie lub odtwórczo jest wykonana z niewielkimi wskazówkami nauczyciela lub kolegów jest skończona i oddana w czasie lekcji istnieją niewielkie zastrzeżenia do estetyki 	<ul style="list-style-type: none"> praca wykonana jest poprawnie twórczo wykonana jest bez pomocy nauczyciela lub kolegów praca jest skończona i oddana w czasie lekcji wykonana estetycznie 	<ul style="list-style-type: none"> praca nieszablonowa, oryginalne rozwiązanie uczeń z własnej inicjatywy korzysta z różnych źródeł informacji dostępnych w klasie praca jest skończona i oddana w czasie lekcji wykonana estetycznie bez błędów ortograficznych*
Projekt edukacyjny					

<ul style="list-style-type: none"> • brak realizacji projektu w terminie podstawowym i po ustaleniu terminu dodatkowego 	<ul style="list-style-type: none"> • niezgodność z tematem • brak pomysłu na prezentację • brak realizacji zadań w grupie • skopiowanie całości projektu z dostępnych źródeł • brak estetyki 	<ul style="list-style-type: none"> • liczne błędy merytoryczne • brak pomysłu na prezentację • niewłaściwy podział pracy w grupie • duża część projektu skopiowana z dostępnych źródeł • znikome wykorzystanie technik multimedialnych • zastrzeżenia do estetyki pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • drobne błędy merytoryczne • zastosowanie prezentacji nie oddającej wartości projektu i nie angażującej całej grupy • właściwy podział pracy w grupie i poprawna realizacja przydzielonych zadań • drobne części projektu skopiowane z dostępnych źródeł • wykorzystanie niewielu technik multimedialnych • drobne zastrzeżenia do estetyki pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak błędów merytorycznych • poprawna prezentacja oddająca wartość projektu i angażująca całą grupę • przemyślany podział pracy w grupie i właściwa realizacja przydzielonych zadań • autorska całość projektu lub wskazanie źródeł ewentualnie wykorzystanych materiałów źródłowych • przemyślane i celowe wykorzystanie kilku technik multimedialnych • brak zastrzeżeń do estetyki pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • praca bezbłędna merytorycznie • oryginalna i pomysłowa prezentacja oddająca wartość projektu i angażująca całą grupę • przemyślany podział pracy w grupie i znakomita realizacja przydzielonych zadań • autorska, oryginalna całość projektu lub wskazanie źródeł ewentualnie wykorzystanych materiałów źródłowych • przemyślane i celowe wykorzystanie wielu technik multimedialnych • oryginalna oprawa graficzna i estetyka pracy • prezentacja nie zawiera błędów ortograficznych*
--	---	---	---	--	--

Portfolio

<ul style="list-style-type: none"> • brak realizacji portfolio w terminie podstawowym i po ustaleniu terminu dodatkowego 	<ul style="list-style-type: none"> • niesystematyczne uzupełnianie notatek w portfolio • niezgodność z tematem • liczne błędy merytoryczne • notatka skopiowana wprost z Internetu lub przeklejona z czasopisma • brak podanych źródeł informacji • zastrzeżenia do estetyki pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • niesystematyczne uzupełnianie notatek w portfolio • zgodność z tematem • drobne zastrzeżenia do estetyki pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • systematyczne uzupełnianie portfolio • drobne błędy merytoryczne • drobne części notatek skopiowane z dostępnych źródeł • drobne zastrzeżenia do estetyki pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • systematyczne uzupełnianie portfolio • brak błędów merytorycznych • autorska całość notatek • wskazanie źródeł wykorzystanych materiałów źródłowych • brak zastrzeżeń do estetyki pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • systematycznie uzupełniane portfolio • praca bezbłędna merytorycznie • autorska, oryginalna oprawa graficzna i estetyka pracy • prezentacja nie zawiera błędów ortograficznych*
Odpowiedź ustna					
<ul style="list-style-type: none"> • odmówienie udzielenia odpowiedzi na pytanie • brak odpowiedzi na zadane pytanie mimo pomocy n-la lub klasy • całkowicie błędna odpowiedź na zadane pytanie pomimo pomocy n-la lub klasy 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowa odpowiedź na pytanie z zakresu wymagań koniecznych • odpowiedź (z zakresu wyższych wymagań) częściowo poprawna udzielona z dużą pomocą n-la lub klasy 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowa odpowiedź na pytanie z zakresu wymagań podstawowych • odpowiedź (z zakresu wyższych wymagań) częściowo poprawna udzielona z niewielką pomocą n-la lub klasy 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowa odpowiedź na pytanie z zakresu wymagań roszszerzających • odpowiedź niepełna (z zakresu wyższych wymagań) zawierająca nieliczne błędy 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowa odpowiedź na pytanie z zakresu wymagań dopełniających • odpowiedź niepełna (z zakresu wyższych wymagań). 	<ul style="list-style-type: none"> • prawidłowa odpowiedź na pytanie z zakresu wymagań wykraczających

*dyslektycy – rozpoczynanie zdania wielką literą i kończenie kropką.